

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

w sprawie **S. G.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 2 kwietnia 2025 r.

kasacji obrońcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 29 stycznia 2024 r., sygn. akt II AKa 129/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 29 sierpnia 2023 r., sygn. akt II K 35/21,

**I. uchyla zaskarżony wyrok, a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw.
z art. 518 k.p.k. także w odniesieniu do G. W. i przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

II. zwraca oskarżonemu S. G. uiszczonej opłatę od kasacji.

[J.J.]

Małgorzata Gierszon

Zbigniew Puskarski

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krośnie, wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2023 r., sygn. akt II K 35/21, skazał S. G. i G. W. :

- na kary po roku pozbawienia wolności oraz po 100 stawek grzywny po 50 zł za to, że w okresie od 3 marca do 18 kwietnia 2016 r., w J. , działając wspólnie i w porozumieniu, ze z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako Prezes i Wiceprezes Zarządu E. Sp. z o.o. z/s w T. , poprzez wprowadzenie w błąd pracowników Urzędu Skarbowego w J. co do prawdziwości danych zawartych w przedłożonej deklaracji podatkowej VAT-7 za miesiąc marzec 2016 r., usiłowali doprowadzić Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w łącznej kwocie 531.428, 34 zł, lecz zamierzonego celu nie osiągnęli z uwagi na odmowę wypłaty pieniędzy w związku z wszczętą kontrolą podatkową, tj. za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., art. 271 § 3 k.k. i art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

- na karę grzywny w wysokości po 100 stawek dziennych po 62 zł każda za to, że w okresie od 3 marca do 18 kwietnia 2016 r. w J. , działając wspólnie i w porozumieniu, ze z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako Prezes i Wiceprezes Zarządu E. Sp. z o.o. z/s w T. , poprzez wprowadzenie w błąd pracowników Urzędu Skarbowego w J. co do prawdziwości danych zawartych w przedłożonej deklaracji podatkowej VAT-7 za miesiąc marzec 2016 r., narazili Skarb Państwa na nienależny zwrot podatku od towarów i usług w łącznej kwocie 531.428, 34 zł, tj. za przestępstwo skarbowe z art. 76 § 1 k.k.s. i art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i art. 8 § 1 k.k.s.

Na podstawie art. 8 § 2 k.k.s. ustalił, że wykonaniu podlegać będą kary orzeczone za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., art. 271 § 3 k.k. i art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił obojgu oskarżonym wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności na okres próby 3 lat,

zobowiązując ich do pisemnego informowania sądu o przebiegu próby co sześć miesięcy.

Na podstawie art. 41 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonych zakaz prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie handlu towarami przez okres 2 lat.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonych i prokuratora na niekorzyść obojga oskarżonych, wyrokiem z dnia 29 stycznia 2024 r., sygn. akt II AKa 129/23:

I. zmienił zaskarżony wyrok, w ten sposób, że w zakresie pkt I wyroku czyn oskarżonych S. G. i G. W. zakwalifikował z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.,

II. w pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyroku Sądu I instancji.

Obrońca S. G. wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając, z powołaniem się na art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., „rażące naruszenie art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 41 k.p.k., mające wpływ na treść orzeczenia poprzez wydanie wyroku przez Sąd, który ze względu na sposób wyłonienia nie spełniał warunku niezależności i bezstronności”.

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do Sądu Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońcy prokurator wniósł o jej uwzględnienie z uwagi na wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Choć kasacja wniesiona przez obrońcę S. G. nie została skonstruowana w pełni poprawnie, bowiem skarżący nie precyzuje na czym miało polegać zarzucane uchybienie, nie wskazuje też sędziego sądu powszechnego, którego udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia miał doprowadzić do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, a przede wszystkim nie przywołuje konkretnych argumentów uzasadniających nieposiadanie przez tego sędziego przymiotu niezależności i bezstronności – okazała się jednak zasadna.

Wniesienie kasacji było o tyle skuteczne, że Sąd Najwyższy rozpoznając ten środek zaskarżenia stwierdził zaistnienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w postaci nienależytej obsady Sądu odwoławczego.

Stwierdzenie zaistnienia takiego uchybienia powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść wyroku.

Przekonanie Sądu Najwyższego o wystąpieniu w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie, w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem, bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dotyczy sędziego X.Y., powołanego na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Dalsze rozważania w sprawie należy rozpocząć od przypomnienia, że zgodnie z punktem drugim uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2 poz. 7) „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność w składzie sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podtrzymuje wielokrotnie już wyrażany w orzecnictwie pogląd o zachowaniu mocy obowiązującej wskazanej wyżej uchwały, mającej moc zasady prawnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; uzasadnienie uchwały składu

siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22; z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23 i z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22).

Nie ma również wątpliwości, że w świetle powołanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego, ale także rozstrzygnięć organów międzynarodowych (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce [skarga nr 43447/19]; z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce [skargi nr 49868/19 i 57511/19]; z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce [skarga nr 1469/20]; z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], Grzęda przeciwko Polsce [skarga 43572/18]; z dnia 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce [skarga nr 50849/21]; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, Komisja Europejska przeciwko Polsce), Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana ustawą o zmianie KRS z 2017 r. nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Konsekwencją dopuszczenia do funkcjonowania, w sferze obejmującej proces nominacyjny sędziego, organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest odpadnięcie przyjmowanego dotąd powszechnie domniemania niezawisłości i bezstronności sędziego nominowanego na wniosek tego organu. Tym samym, jak stwierdzono w uzasadnieniu powołanej wyżej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, nie istnieje już to domniemanie w stosunku do osób, które przystąpiły do konkursów sędziowskich po 17 stycznia 2018 r., a ustalenie czy konkretny sędzia, który uzyskał nominację w opisywanych warunkach, nie jest stronniczy, w sytuacji gdy przestała obowiązywać reguła jego bezstronności, która była zasadą przed 2018 r., wymaga przeprowadzeniu dowodu pozytywnego bezstronności (podczas gdy uprzednio trzeba było wykazać sytuację przeciwną, czyli brak bezstronności).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, w szczególności w powoływanej uchwale z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, jak i orzeczeniach organów międzynarodowych, wypracowany został model trzystopniowego testu, pozwalającego na ustalenie czy wady w procesie nominacyjnym konkretnego

sędziego sądu powszechnego prowadzą na gruncie krajowym do stwierdzenia nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a na gruncie konwencyjnym do uznania, że skład sądu z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi sądu „ustanowionego na mocy ustawy”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 EKPC.

Tego rodzaju test w stosunku do sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie X.Y. Sąd Najwyższy przeprowadzał już kilkakrotnie, przy czym każdorazowo z wynikiem negatywnym – orzekając w sprawach o sygnaturze akt: III KK 39/23, III KK 389/23, III KK 52/24, III KK 470/24, III KK 422/24, III KK 468/23 i III KK 29/25. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę poczynione w wyżej wymienionych postępowaniach ustalenia i oceny w pełni aprobuje, dzieląc się z nich wniosek o niespełnianiu przez sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie X.Y., wymogów bezstronności i niezależności, co czyni Sąd z jego udziałem – także w niniejszej sprawie – sądem nienależycie obsadzonym.

Nie powielając argumentacji przedstawionej w przytoczonych powyżej sprawach trzeba w tym miejscu podkreślić, że X.Y. nie tylko świadomie wziął udział w wadliwej procedurze nominacyjnej, ale też w sposób aktywny wspierał przeprowadzane od 2017 r. niekonstytucyjne zmiany w ustroju sądów powszechnych, których jedynym celem było ograniczenie niezależności tych sądów i ich pełne podporządkowanie innym władzom, w tym w szczególności władzy wykonawczej reprezentowanej przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości pełniącego jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego. Wyrazem tego jest, między innymi, jego zaangażowanie w ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa sprzyjającego sprawującemu wówczas władzę obozowi rządzącemu przez podpisanie listy popierającej jednego z kandydatów - R.P..

Wszystko to nie pozostawia wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy, w którego składzie brał udział sędzia X.Y. nie zapewniał oskarżonym prawa do sądu niezawisłego i niezależnego, ustanowionego ustawą w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym, bowiem w ocenie niezależnego i obiektywnego obserwatora powstać musi uzasadnione negatywnym wynikiem testów przeprowadzonych przez Sąd Najwyższy przekonanie, że sędzia ten, będąc ponadprzeciętną miarą związany z określonym środowiskiem politycznym i którego awans na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wynikał przede

wszystkim z poparcia dla obozu ówczesnie rządzącego, orzekając w przedmiotowej sprawie nie cechował się przymiotem bezstronności i niezawisłości.

Z tego względu konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w stosunku do S. G., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. także w odniesieniu do G. W. , jako że okoliczności, które legły u podstaw orzeczenia kasatoryjnego, są aktualne także względem tej skazanej, która wprowadziła nie wniosła kasacji, ale była stroną postępowania odwoławczego oraz przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Procedując powtórnie, Sąd ten rozpozna sprawę w składzie nie rodzącym wątpliwości co do jego niezależności, niezawisłości i bezstronności, a więc w składzie spełniającym wymóg „sądu ustanowionego ustawą”.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku, przy czym o zwrocie opłaty od kasacji na rzecz S. G. zgodnie z art. 527 § 4 k.p.k.

[J.J.]

[a.ł.]

Małgorzata Gierszon

Zbigniew Puskarski

Eugeniusz Wildowicz